

Ale nebylo to možné. Alespoň nás ale z vojny pustili o něco dříve než za původně plánované dva roky, takže jsme to měli na nějakých devatenáct měsíců. Jenže když jsme vyšli v březnu roku 1990 z kasáren, od revolučních dnů utekly už tři měsíce, což v té době znamenalo celé věky. Vždyť každý tehdejší den se toho událo víc než celé roky předtím!

Po příchodu domů na vesnici jsem měl pocit, že to úplně první, vrchovatě největší opojení svobodou z myslí mnoha lidí mizí. Po Občanském fóru, které zastřešovalo přechod od nesvobody ke svobodě, se pomalu začínaly rýsovat nové politické strany a stát prodával v privatizaci v dražbách první majetek prvními soukromníkům. Lidé přehodnocovali své původní plány, které před rokem 1989 měli nekonečně skromnější a nudnější, než jim najednou život nabízel.

Mohl jsem se sice chlubit maturitním vysvědčením a vyučením v oboru mechanik číslicově řízených strojů z jednoho z největších leteckých podniků v Československu, v Letu Kunovice, ale jako takového mechanika by mě nikdo nezaměstnal. Vždyť já svou profesi vůbec neuměl. Nejmodernější, číslicově řízené stroje v Letu téměř nebyly, takže jsme se na nich ani neučili a místo nich dělali na soustruzích či frézách, které často pamatovaly ještě první republiku nebo padesátá a šedesátá léta.

Když přemýšlím nad tím, jaké možnosti mají dnešní středoškoláci ve srovnání s naší generací na konci osmdesátých let, musím se jen hořce usmát. Ale zároveň se ohromně raduji z toho, jaké obrovské kroky jsme od té doby jako společnost udělali. Vyrůstal jsem v dělnické rodině a jako mnoho mých vrstevníků v obdobné situaci jsem počítal s tím, že skončím v některé z mnoha fabrik. Podle toho vypadala i moje příprava. Šestnáctiletý „balík“ z vesnice byl považovaný za ideální pracovní sílu pro socialistické hospodaření. Jen ho bylo třeba co nejdříve vycvičit, aby co nejlépe plnil připravený plán pětiletky a zapadl do systému, který s ním počítal jako s pracovní silou někde u stroje na desítky let dopředu, až do jeho úplného vyčerpání.

Týden ve škole, týden v práci na praxi. Vstávání v pět ráno, rychle na autobus, v dílně se převléct do montérek a v šest stát u stroje. Nepřišlo mi na tom nic divného, mnozí lidé v mém kraji měli takové dospívání a často také celý život. Viděl jsem je den co den, jak ráno nastupují do autobusu, ve kterém ještě se zavřenými očima dospívají a potom plní pracovní normy. Stále a stále dokola. Když jsem jel tím autobusem čas od času po několika letech, stále stejně čekali před obchodem v řadě na to, až autobus přijede a oni budou moci uvnitř ještě chvíli spát. Neposmíval jsem se jim, každého z nich jsem si vážil a obdivoval ho, protože jsem věděl, že mnozí jsou to pracanti, kteří nikdy neměli moc na výběr. Většina škol v okolí byla učňovských a připravovala děti na celoživotní manuální práci, gymnázia byla výjimečná a byla často určena pro potomky prominentů a děti, které měly ty nejlepší známky na základních školách. A ty já neměl, byl jsem spíše dvojkař, občas v nějakém tom předmětu trojkař.

Neměl jsem ani žádný velký přehled. Moji rodiče, stejně jako většina ostatních z prostředí na jihomoravské vesnici v 70. a 80. letech minulého století, pracovali manuálně, vím, že se snažili svou práci dělat co nejlépe a dávali si pozor, aby nevybočili z řady. Protože kdo z řady vybočil, tomu se sluhové totalitního režimu okamžitě pomstili tím, že ublížili jemu, nebo ještě hůře, jeho dětem. Většina lidí se proto o veřejné dění nezajímala a často o něm nic neříkala ani svým dětem, protože byla přesvědčena, že takto je to pro ně nejlepší.

Až odchod z tohoto prostředí na vojnu v roce 1988 mi začal otvírat oči. Navíc v té době začínaly být cítit závany svobodnějších časů v celé společnosti, do toho jsem potkal na vojně kluky, kteří vyrůstali v uvolněnějších poměrech než já. Bylo tak logické, že jsme ladili například Svobodnou Evropu a Hlas Ameriky – v té době ještě zapovězené stanice vysílající ze svobodného Západu a mohutně rušené komunistickým režimem, který byl nepřitelem všeho svobodného. Tedy také skutečné novinařiny.